

NOORD-NEDERLAND IN TRANSITIE

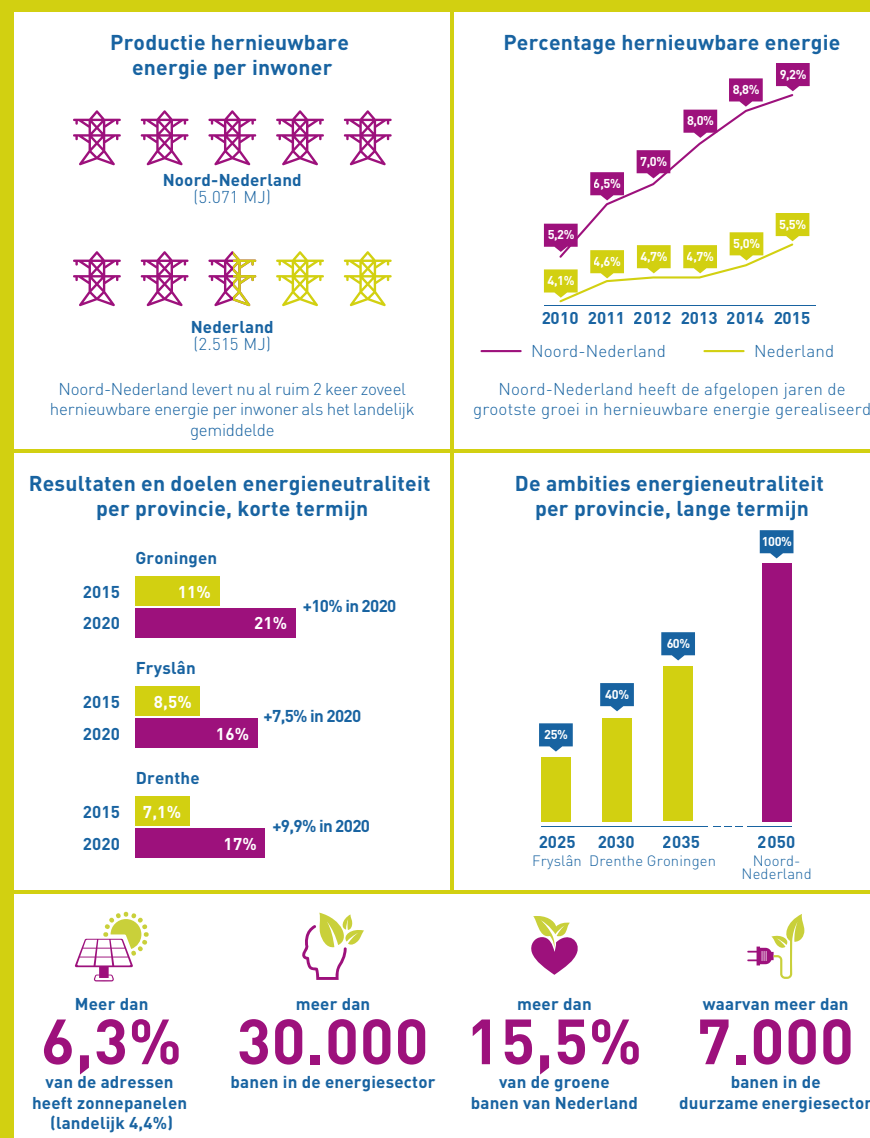
Wij kiezen ervoor om in nadrukkelijke dialoog met de samenleving invulling te geven aan de energietransitie. We zijn immers zuinig op onze regio en onze fraaie landschappen. Daarom ontwikkelt elke provincie samen met gemeenten, inwoners, bedrijven en stakeholders een Regionale Energie Strategie. Dit is een breed gedragen plan hoe we in onze regio onze ambitie, energieneutraal in 2050, willen realiseren. Hiermee nemen wij ons deel van de verantwoordelijkheid om te komen tot een gebalanceerd energiesysteem. Een energiesysteem waar niet alleen balans is tussen vraag en aanbod, maar ook een balans tussen lusten en lasten.

Door het Rijk, de regio en het bedrijfsleven is de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in kennis. Energie-experts studeren af aan de Energy Academy Europe en het Energy College. Door in Noord-Nederland en het Energy College. Door in Noord-Nederland en het Energy College. Door in Noord-Nederland en het Energy College. Door in Noord-Nederland en het Energy College.

NOORD-NEDERLAND LOOPT VOOROP

We lopen voorop. Niet alleen in woorden, maar ook in concrete projecten. Deze projecten hebben ertoe geleid dat we als Noordelijke regio koploper zijn als producent van hernieuwbare energie. Ook in aantal groene banen en werkgelegenheid. Deze positie willen we niet alleen behouden, uitbreiden en benoemen, maar we willen hiermee ook buiten onze regio kennis en praktijkvoorbeelden aanbieden. Een sterk kenniscluster, een vooruitstrevende industrie en een ambitieuze overheid staan klaar om nationale en internationale projectpartners te betrekken bij het gezamenlijk behalen van de Parijse klimaatafspraken.

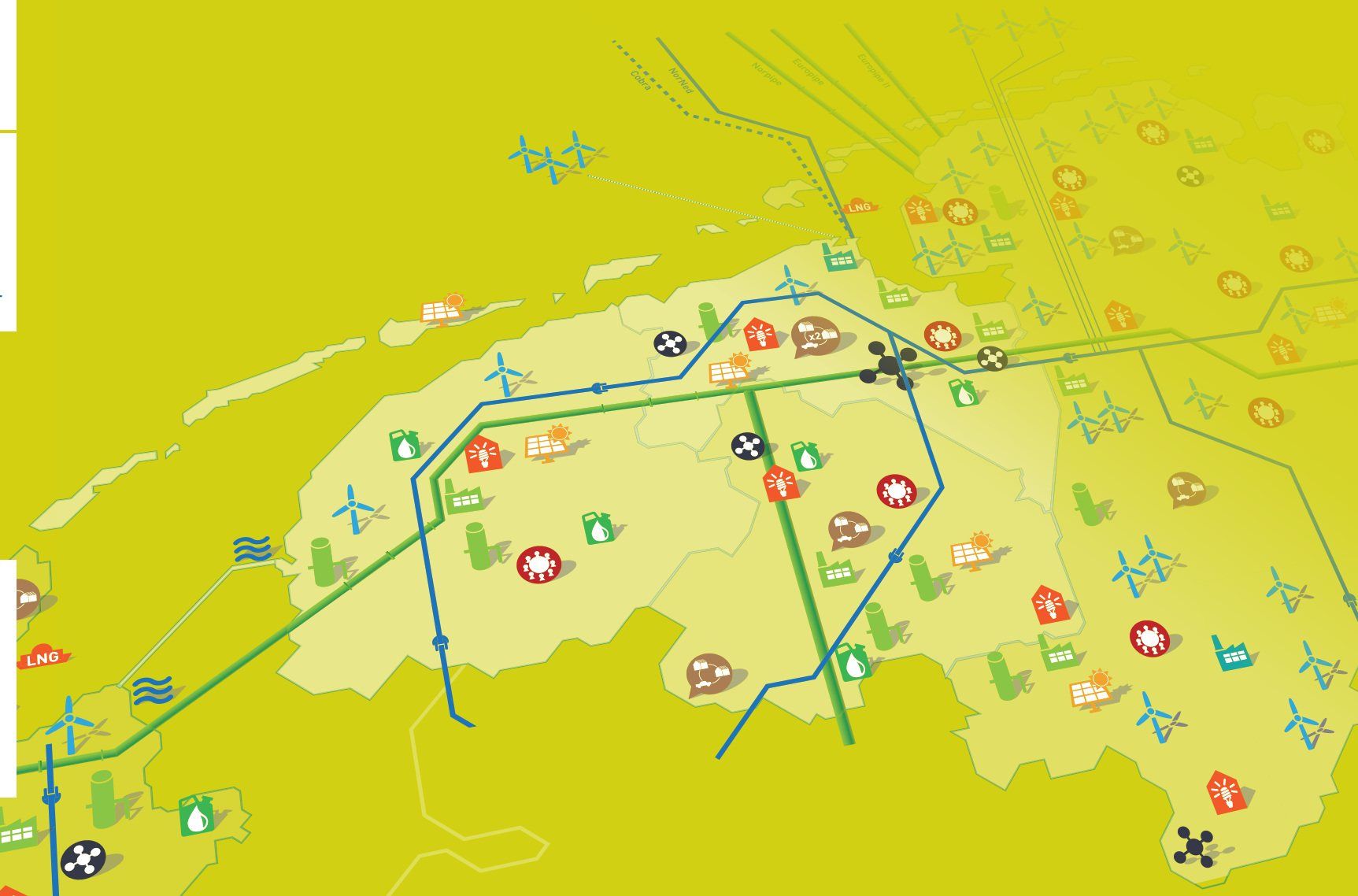
NOORD-NEDERLAND:

KOPLOPER IN DE ENERGIETRANSITIE

Noord-Nederland werkt aan de transitie naar een energieneutrale regio en wil haar koppositie op dit gebied behouden en versterken. Met de inzet van zon, biomassa en wind levert Noord-Nederland nu al een enorme bijdrage. Maar er is nog veel te doen.

De Energy Valley-regio (Groningen, Fryslân en Drenthe) doet zijn status als Energyport van Nederland eer aan en bevindt zich in het centrum van de West-Europese gas- en elektriciteitsmarkt.

Wij bouwen verder aan een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem. Een energiesysteem 2.0 waar (decentrale) hernieuwbare productie, opslag van energie en slimme technieken centraal staan op de weg naar een energieneutraal 2050. Inzet op draagvlak, kennisontwikkeling, opschaling en samenwerking met partners uit binnen- en buitenland staan hierin centraal. Aan het Rijk vragen wij om er samen met Noord-Nederland een succes van te maken.

provinsje fryslân
provincie fryslân

provincie Drenthe

Voor meer informatie:
Provincie Groningen: info@provinciegroningen.nl
Provincie Fryslân: provincie@fryslan.frl

Provincie Drenthe: post@drenthe.nl
Samenwerkingsverband Noord-Nederland: info@snn.eu

ENERGIE VRAAG

ENERGIEBESPARING BEDRIJVEN

Er zit veel besparingspotentieel bij bedrijven. Diverse wetten en regelingen verplichten bedrijven actie te ondernemen om energie te besparen. Noord-Nederland stimuleert en helpt bedrijven stappen te zetten door middel van revoluerende fondsen, ontzorgingstrajecten maar ook door samen met de Omgevingsdiensten toezicht en handhaving te organiseren.

WIJ BIJEN AAN:

- Tallose projecten en groot potentieel voor productie hernieuwbare energie;
- Diverse regionale ontwerpen voor een duurzame nieuwe economie, zoals de 'Nordic City' voor de regio Groningen-Eemshaven-Delfzijl;
- Lokaal draagvlak voor het realiseren van een succesvolle energietransitie.

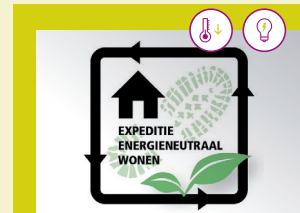
Toezicht en handhaving samen met Omgevingsdienst Groningen (ODG).

Samen met Groningen Seaports is een methodiek ontwikkeld, waarin processen kritisch gescand worden op besparingskansen.

WIJ VRAGEN VAN HET RIJK:

- Meer aandacht voor innovatie, kennisontwikkeling en financiële middelen voor energiebesparing in de industrie;
- Eenduidigheid in wetgeving en samen met de regio en het bedrijfsleven te zoeken naar de meest pragmatische en effectieve manieren van energiebesparing.

De Drentse 'Expeditie naar Energieneutraal wonen' werkt met ruim 100 partners aan de energieneutrale gebouwde omgeving.

Friese woningcorporaties, bouwbedrijven en overheden werken aan duizenden 'Nul op de Meter' woningen.

WIJ BIJEN AAN:

- Diverse publieke en private programma's met substantieel geld om de noordelijke woningvoorraad te verduurzamen;
- Veel gemotiveerde en actieve partners vanuit de markt, kennisorganisaties, energiecoöperaties en burgers die samen met het Rijk willen werken aan de energietransitie.

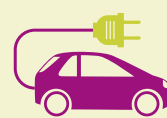

ENERGIEBESPARING WONINGEN

De aanpassing van de woningvoorraad is een essentiële bouwsteen van een slim en duurzaam energiesysteem. De ambitie 'van het gas af' zal leiden tot een verschuiving naar 'all electric' en duurzame warmte. We werken in Noord-Nederland aan een goede balans tussen lokale productie en het afnemen van energie. Alle partijen steken veel geld, tijd en energie in het stapsgewijs energieneutraal maken van de gebouwde omgeving.

WIJ VRAGEN VAN HET RIJK:

- Om in Noord-Nederland te starten met de pilot 'gebouw gebonden lening';
- Steun bij nieuwe financiële concepten voor eigenaren, zoals het Drents Waarborgfonds. Mee-werken aan ontwikkeling van kennis en de slimme energieneutraal gebouwde omgeving, zoals in het Nationaal Kenniscentrum Warmte.

GROEN RIJDEN

Elektrisch rijden groeit gestaag door. Het is wel nodig om daarvoor de laadinfrastructuur aan te bieden. Hierin werkt Noord-Nederland samen met Enpuls. Elektrische voertuigen kunnen ook helpen de fluctuaties in een elektriciteitsnet op te vangen. In Noord-Nederland voorzien we ook een rol voor waterstof in het openbaar vervoer op de lange afstanden en de zware mobiliteit.

WIJ BIJEN AAN:

- Een vliegende start met emissieloos openbaar vervoer en een snel uitgerolde basis laadinfrastructuur.

De eerste Nederlandse trein op waterstof gaat rijden tussen Groningen en Leeuwarden.

Groningen, Drenthe en Enpuls realiseren 1000 laadpalen.

WIJ VRAGEN VAN HET RIJK:

- Om ons te ondersteunen in het opschalen van een dekkend netwerk aan waterstoftankstations.

ENERGIE SYSTEEM

BALANCERING

Noord-Nederland bevindt zich in het centrum van de West-Europese gas- en elektriciteitsmarkt. In de Eemshaven groeit de elektriciteitsproductie (van wind-op-zee) en -aanvoer (via interconnectors). In plaats van transport landinwaarts wordt de energie opgeslagen of ter plekke gebruikt. Noord-Nederland verwelkomt graag de grootverbruikers op die plekken waar de energie voorhanden is, een efficiënte oplossing!

North Sea Grid: Kortere kabel tussen Duitse windparken en de Eemshaven bespaart kosten en voorkomt congestie op het Duitse grid.

Ameland werkt aan de ambitie om in de komende 15 tot 20 jaar energieneutraal te zijn.

WIJ BIJEN AAN:

- Een sterke uitgangspositie voor internationale samenwerking met landen rond de Noordzee;
- Een leidende rol van Noord-Nederland in het realiseren van een groene waterstof economie.

WIJ VRAGEN VAN HET RIJK:

- Ondersteuning bij het uitbouwen van de energierotonde als centrale positie in de Noordwest-Europese energievoorziening;
- Meer kennisontwikkeling en juridische ruimte bij slimme (grensoverschrijdende) energiesystemen;
- Stevige borging in de NOVI van de status van energyport als 4e mainport van Nederland.

SEREH: Grensoverschrijdend slim energiesysteem.

NUON Magnum: De Nuon Magnum centrale wordt omgebouwd tot waterstof-batterij en wordt daarmee superaccu van Nederland.

LEGENDA:

Transitiepad: Kracht & Licht

Transitiepad: Hoge temperatuur warmte

Transitiepad: Lage temperatuur warmte

Transitiepad: Vervoer

Transitiepad: Voedsel & Natuur

DE GROENE WATERSTOF ECONOMIE NOORD-NEDERLAND

Het Noorden gaat met waterstof voor de verduurzaming van het energiesysteem en de vergroening van de economie. We zien kansen voor grootschalige productie, door grootschalige elektrolyse van windenergie van de Noordzee, maar ook met biomassa-vergassing en de koppeling van zonnepanelen en waterstof. We hebben de juiste kennis, infrastructuur en ruimte voor opslag van waterstof.

Groene waterstof kan worden gebruikt als energiedrager: als opslag om vraag en duurzaam aanbod te balanceren, om hoge temperatuur warmte mee te maken en om emissieloos transport mogelijk te maken. Daarnaast kan groene waterstof worden ingezet als feedstock bij het vergroenen van de industrie.

Groene waterstof uit het Noorden is hét opslag- en transport medium voor hernieuwbare energie én voor verduurzaming van de energievoorziening in Nederland!

ENERGIE AANBOD

GROOTSCHALIGE PRODUCTIE HERNIEUWBARE ENERGIE

Noord-Nederland is nationaal koploper in het aandeel hernieuwbare energie. Zo wordt met zonne-energie in het Noorden nu al twee keer meer energie opgewekt dan het landelijk gemiddelde. De grote groei van hernieuwbare energie vindt plaats onder de voorwaarde dat hiervoor lokale acceptatie bestaat. Dat betekent dat het opwekken op een eerlijke, eigen en efficiënte manier gebeurt.

WIJ BIJEN AAN:

- Een substantieel aantal regionale initiatiefnemers dat in professioneel georganiseerde energiecoöperaties aan de slag wil met het lokaal opwekken van hernieuwbare energie.

WIJ VRAGEN VAN HET RIJK:

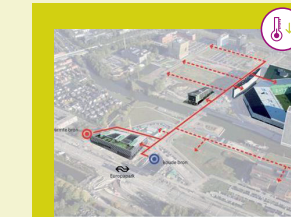
- Een gesprek om tot een eerlijke verdelingsmethode te komen. Indien de omgeving lasten ervaart van een energieproject, dient zij daar ook de lusten van te krijgen.

Stroom grootste zonnepark van Nederland bij Delfzijl wordt rechtstreeks afgenomen door datacenter Google.

Langs 'Zonnesnelweg A37' komt voor 70.000 huishoudens aan zonne-energie.

Collectief warmtenet Europapark verwarmt en koelt meerdere gebouwen

Friesland Campina verduurzamt de zuivelketen.

GEOTHERMIE EN WARMTENETTEN

Noord-Nederland is erg geschikt voor aardwarmte, als proceswarmte of om woningen te verwarmen. In Groningen en Fryslân wordt gewerkt aan concrete projecten. Deze worden verbonden aan het Nationaal Kenniscentrum Warmte, waar wordt geëxperimenteerd met een optimaal warmtesysteem.

WIJ BIJEN AAN:

- Concrete geothermieprojecten en warmtenetten in woonwijken en voor bedrijven;
- Diverse vormen van samenwerking tussen overheden, nutsbedrijven en marktpartijen.

WIJ VRAGEN VAN HET RIJK:

- Actieve bijdrage aan projecten, onder andere bij het delen van kennis en het bepalen van de risico's;
- Financiële faciliteiten vanwege de hoge kosten en relatief grote onzekerheid van geothermieprojecten.

WIND OP ZEE EN LAND

Wind op zee is hard nodig om de voor Nederland benodigde hernieuwbare energie op te wekken. Op zee kunnen meer en sneller meters gemaakt worden dan op land. We zetten daarom maximaal in op wind op zee. Daarnaast blijft wind op land (voorlopig) nodig om aan de doelstellingen te kunnen voldoen. Op land streven we naar een betere verdeling van lusten en lasten.

WIJ BIJEN AAN:

- Boven de Wadden is ruimte voor 10 GW wind. Bij aanlanding in de Eemshaven kan de stroom meteen nuttig worden gebruikt, of bijvoorbeeld omgezet worden in waterstof voor opslag of als feedstock voor de industrie.

WIJ VRAGEN VAN HET RIJK:

- Om de kavels rondom Gemini zo snel mogelijk in ontwikkeling te brengen en daarnaast om de uitbreiding naar 10 GW mogelijk te maken in het Rijksbeleid voor wind op zee.

Tomorrows integrated energy system (TIES).

Wind op land in Groningen.